

САЛЫМ-ЧОЛУМ-БИЛЕ ТУДУШ

Кызылга чурттап эгелзген баштайгы тыва кижилерин бирээни мен. Бо хоорайны тургустунган 1914 чыл деп чүе билингин. Оң соонда, тос чыл болган, маңаа келген мен. Ынчан 1923 чыл турган. Ол-ла үеде нам кижигиңге кирдим, партия билели менээ Оюн Курсыа тывыскам. Тываның төлөттиг оолдарынык бирээниң холун турар. оң чагыт-сөзүн дийнаар аас-кежиктиг болган мен.

Чонуну хосталгазы, эргешээни дээр демескири, чурттаары эң бедик хуаааге. Көө сен, Кызыл хоорай каш чылдар эртерге кайгам-каш чылдар сайырап келир, сен ону боуңу хоуун-биле тутчу сен, дунчам деп оон чугаалап турганым черас улпас мен. Шаг-үе эркен. Шынап-ла мээр салым-чолум-биле Кызыл турдуш болу берген. Бо хоорайда ам алдан бир чыл чурттал чор мен. СЭКП Кызыл хоорайның бирги секретари болуп, 1938-1941 чылдарда ажиллап турдум. Хоорайны туу-сууру, чаалажымдагы дээр кызыл ажиллап чарап кызыл ажиллап чарап, ажиллап турар, моон-даа соңгаар ажиллаар.

Ылаңгы сөөлү ийи он чылдарда Тываның наймыс-салым ийриңи тайныт-тымас кылдыр эскен. Чаа-чаа квалдарлар, чурттаалар шолдери, албан черлериниң, бугуруелериниң, организа-цияларынч туудуглары немешкен. Өөредилге чер-лериниң хай-биле наймыс-салым оңа алгалдыг апарган. Дыжа хой черек мергескилерин өөренип алыр дээр республиканың булуң бурзундан оолдар, кыстар Кызылмыска кая турар. Оларын мен чечектерге демей, ээр мен. Тываның ча-лым, келир салгалдарын аас-кежиктиг күш-ажылчы чогаалымчы болган тургу-зучу ажилдарла маңа турар. Совет Тываның чедип келгени 40 чыл оюнда ол бүтүч сеткилимде болуп чоруу мен.

Д. ДАНЗЫН-ООЛ.

ЧААРТТЫНГАН

Парлааганч сайыралы илгиргэни базазының хөгжүлгө-биле туудуш харизмалыг. 1929 чылда Кызыл хоорайга ийи типо-графия турган. Аңаа «Крас-ный пахарь» («Тывинская правда») биле моол дылга үнер солундарын парлаар. Ол-ла чылда оон базазыны-га чалгыс күрүнө типогра-фияны эде тургустан. Со-вет күрүнениң хүн бүрдүг-ке дузаламчынык ачы-зында, типографиянык ба-зазы чылдан чылаче быжы-гыл, оон специалистери ба-за парлаганын национал кадрлары өзүп келген.

Парлаага херэс чоорту улам сайыраан. Сөөлү чылдарда типографиянык баазазы көсүктү-биле чаар-тынган. Амгы үеде бо чер хей чектериг, тускай эр-темин кадрларыг улуз бу-дүргө кеңер апарган. Бри-гада бүрүз коммунисттер арга-биле ажилдаарынче шикчээр. Маңаа мээр уаурунгам ном бригада-зынык коллективниң чиге-декседин.

Тываның Совет Эвилде-нин составында эки тура-биле каттышканын 40 чыл болуп оюнга уткуштур коллективте ажил-ий хай-нымышынчыл. Аңаа уткуш-тур чарлаан социалстиг чарыштың түнелин чоокта чаа тодораткан. Бистин бригаданың ном чыскаар-пеге тилектиг болган. Бри-гаданың кол соругазы — номчу чогуру үезинде, шы-наары парлап унадыр. Коллектив байырдалга ут-куштур будуруелгэ планын 115 хуу күсүткен. Олар «Тыва саннар болган фа-ктыралар», «Чалгыс акы-дуналмышы өг-бүлелер» дээ ийиш өскө-даа ном-нары белегези.

Будуруелгесте шалымч ажил-ий, төлөттиг ажил-ча-биле алыктарга уас-келгичилер хай. Ном чыс-каалчылары А. А. Казан-цева, Г. П. Жарова, Т. Р. Киселева, корректорлар А. О. Донган, Е. О. Себек-тин, С. Г. Огнева, Н. Т. Шуба, С. Г. Мурманчалар-ның олуруулуга чоруп кел-ген. Бригада кижикчининг он бирги беш чылын дөрт-кү чылын чедикчининг күш-ажыл-биле дооскаш, фашисттер Германиянык тил-лэнден бээр 40 чыл болуп оюнга чаа ажил-ий-биле ужуражыр сорулгалыг ажуражыр турар.

Р. ЗАВОРОТНАЯ, ном материалдары өөрүр бригаданың бонгадир.

НАЙЫРАЛДЫН АЧЫЗЫНДА ХЕРИИ БАЗЫМНАР

Совет Эвилдегге Тыва кат-тышкаа соонда, улус ажил-агыйынчыл аңгы-аңгы адыр-ары, оон иштинде автогра-спорт көсүкү асжүдөгөн алган. Автоселтеге заводу 1956 чыл-да тургустунган. Ынчан чүг-ле 57 кижиге ажиллап турган бо-ла, ам ажилчиннарынч саны 170 четкен, барык үш катап өскөн. Бугуруелгениң материал-техниктиг баазазы быжыккан. Тургустунганын бээр завод ЗИЛ-дин ийи, ЗИС-тин бир маркаларынч септелгенин шингээли алган. Септекилер ам күчүдү КамАЗ-тарын сеп-теп, харын чамдык кезектерин кылмы турарлар. Беш кол пех-тер аңгыда заводта насос станциязы, котельная база бар.

Будуруелге инженер-техниктиг ажилдакчылар-биле, ажилчы калдар-биле четчелеттинген. Ажилчиннарынч 60 хуузу он чылдан үжөн чыл чедир ажиллап дооноонор болуп турар. Күш-ажылчы коллек-тивтер турмузал. Чылдан чылче олар улус быжыгып, ай-хүн бүрүз заводтун төгүзүлгө-биле туруп көрбөз тилектелер-биле бикитти-нип турарына өөрүнес аргамыс чок. Бо чылын онза-гай чыл. Республиканың юби-лейинде шүтүлүп, кылдынган ажилдарымысты түнөп, мур-нувуста туруп турар сорулга-ларымысты тодаралыр ужу-рлуг бис. Юбилейге уткуштур хүлээн алдынган социалстиг хүлээлгелер күсүттинип тур-ар. Тос айларда продукция бүдүрериниң планы 102,2 хуу күсүттинген. Бо дээр эркен чылдын делчингеле болдуга көсүкү өзүлде болур. Күш-ажылдың будурукчулугу 3 хуу өзүлгөдөн алган, продукциянык бот-үчүн 1,5 хууга чигчез.

Четер аразында социал-стиг чарыштың кыйгыры:

«Совет Тываның 40 чыл оюн төлөттиг уткуулу». Күш-ажыл-чы эаачкын түнели-биле Аа-чурттуг Улуг дайынынчыл кыжыкчыл коммунист Г. Д. Калынгин удуруткан Г. Д. Кузов неги каш улаа муруну одуругже үнген. Август айында алканы бүтүп хөгжүлгө-биле Күш-ажылдың шалымч айында күш-ажылчы коллек-тивтер эки ажилдаарына. Сен-тябрь 1-ге чедир чээрби ийи кижиге беш чыл планын, үжөн кижиге дөрт чылдык дооноу-кан.

Будуруелгениң ат-алдарыг кижилери заводта эвээр эвес. Уң дугаар ажилчы бүрүз-дагынычкан. Олар анык ка-дрларны ажилга быжыглаар, мергескиге өөредир дерекке улуз улауны кийриштин тур-арлар. Он дөрт кижиге орден-медалдар-биле, чээрби ажил-чынар «Беш чылдын шалым-чы» деп херек демээ-биле, дөртү Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Хүндүлгө бижиги-биле шаинат-кылаан. Чүгө бо чылын бегин чээрби кижиге «Социалстиг чарыштын тилекчизи» деп хер-ек демээниң алыктелери болган. Он бир кижиге «Мер-гескинин терини» деп ат-ты тывыскам. Дыка хей сеп-текилерин оон иштинде С. Ф. Грековтун, А. А. Глаз-рининиң болган өскөдери-даа уруктарга — Хүндүлгө сам-быраларында.

Совет Тываның 40 чыл оюн демдеген тура, бистер, хо-орайнык хоочун будуруелгери-ниң бирээниң ажил-ийчиле-ри-аңгыдагындан оруктарын чоргалар-биле чугаалаар ужу-рлуг бис. Бир эвес 1956—1960 чылдарда ажилчынар-ның ортумак шалыны 107 рубль турган болза, 1981-1985 чылдарда оң өздүгези 205

рубль чедер. Фонд эгидилгези 22 көсөктөн 84 чедир өскөн. Бо үе дургузунда 1 рубль продук-цияны будуруелгеге чарыгдал-дар 30,5 хуу кызырылган. Про-дукция будуруелгези онгу бол-ган он бирги беш чылдарда алканы беш чылга чыдарга, 5,3 катап, күш-ажылдың бу-дүрүчүлүгү 3,2 катап, ажил-чынарынч ортумак шалыны 1,9 катап, фонд эгидилгези 3,8 катап өскөн. Амгы үеде заводтун кол фондулар 1660 муң рубль чедип турар.

Бо хүнерде күш-ажылдык шалымчы айында цех, бригада бүрүз күженишкенин ажил-дап турар. Юбилейге уткуш-тур бедиктен социалстиг хү-лээлгелериниң долдур бол-гаш ажыр күсүсидир дээр иш-тики курлавырларын ажиллап турар, долу күш-биле ажил-даарын шийтирлээр бис. Планын ажыр 14 муң рубль-лик продукцияны будуруел, продукциянык бот-үчүн 0,8 хуу чигчедир, 1,0 муң рубль-лик орталык алыр сорулга сал-дынган. Чамдык четтер чыл планын октябрь 11-де доо-зарын хүлээлгеге болган сөзүн-сөзүңге ээ болуп турарлар. Дору күш-биле ажилдаары дээр-ле, мергескиге бедик-терин, кимналганы чед-дин ап турар, үредген кезектерден катап чаа детал-дар тургузары, элп-септен турар, продукция будуруел көөүдери, күш-ажылдык ор-ганизааарын экижири — бо-лур. Бо дугайы ажилчыни-жи бүрүз эки билер. Арга-курлавырлар бисте бар. Че-динкини бистин кызымак ажилымыстан келир дээрн чугаажок.

К. КУКАРИН, Тыва-ның автоселтеге заводунда каңнакчы. Күш-ажылдың Кы-зыл Тук орденин эдилекчизи.

Кызылдың чылыг-электри станциязы. Оң баштайгы агре-гаторы 1958 чылда ажиллап эгелзген. Ам-гы үедеиңда 13-кү ко-төлдү эптеп кылып, ажиллап киирер деп турар. Бистин респу-бликаның электри хан-дырылгазын Сибирь-ниң чагыс аай энер-гия, системазынга 1970 чылдарда кош-канын соонда Кызыл-дың станциязы кол ке-зинде хоорайнык чы-лыг болган изиг суг-биле хандырылганыга ажиллап эгелзген.

Станцияны баштай ажиллап киирип турда оон электрлик күчүзү 2,5 муң кило-ватт турган болза, ам ол 19,5 муң киловатт апарган. Баштайгы котелдары 60 тонна бус бээр турган бо-ла, ам 12 котел шакта 445 тонна бусту бээр.

ЧУРУКТАРДА: Кы-зылдың чылыг-элек-три станциязынык нин-ти хеври; станцияда № 3 ээлчегиниң улуг машинизи Анатолий Бутанасев, ээлчег на-чальниги Николай Горбунов, котел ма-шинизи Владимир Вдовин.

ЧУРУКТАРДА: (согаай та-лазындан) автоселтеге за-водунда мурунчыл бригаданың кижигиңери слесари Валерий

Стажкин, бригадир Констан-тин Кукарин, слесари Влади-мир Хунай-оол; бөлүк му-рунчылчыл: слесари Сергей Ма-

монов, моторлар комплекто-вщи Николай Шылаев, элек-тер эдикчизи Михаил Власов, моторист коммунист күш-

ажылдык шалымчы Илья Попов, каңнакчы Александр Глазрин.

В. ПИВОВАРОВАҢ ФОТО-лары.

ХООРАЙДА ХООРАЙ

Эртеңи даң хаязының эр-гин кызыл херелин шыр-аалан-ган чылын, чараш хоораймыс, наймыс-салым — Кызыл. Күш-ажылдың наймыс-салым, эртем-билигин, чалым назын-ның болган ынакшылыг хоорай Кызылдың ат-сураа де-легей черегин даңаада тө-лөткө-биле кирип турар. Ол — Тыва автономуг респу-бликаның наймыс-салым. Аңаа диниң дат ортуу, төвү, улуз, биче Енисейлер дигир Каз-Хем биле Вин-Хеминг белди-ри. Оон ады хан дег кызыл түгүвүстүң өңү.

Чурттуң чүрээ Москваның төң аэропортка азы Домоде-вога арга оруунун картанын азы рейстер дайнычы көрүп турар. Кызылдың азын номчу-лаш, сеткил-чүрээ серген кээр. Ол дээр, Кызылмыска инакшылыгыс ону каш хонук көрбөйт баргаш, сакты бээр-иш-тир ийи. Оон бүтү сайыралы, чазырткалар, келир үеи мурунуста боор-га-ла мындг боор бис он. Москва — Кызыл аразы-нык 161 дугаар дөрт рейзин чарлаптарга, таболдуга «Кы-зыл» деп сөс чырып кээрн бе-зин чоргаларчыл.

Москва — Свердловск — Абакан — Кызыл улаы кү-чүлүг «Ту-154» Урал, Си-бир, Саяннарны ажыр узуу оруун шийтерген. Салоннарда олурганар чалым хоорай Кызылдың дугайында чугаа-лажып уаур-ледир айтиржи-лап олурулар. Пассажирлерин эргий көөрге, даштык тур-стер, студент тууду отрядтары-ның дайнычылары. Кызылдың хоочун нурткычылдары дээр кимнарыч кө ээр. Оларынч аразында СССР-ниң удушту артын В. Оскал-оол Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң сессияныга кийрижи-биле

даштыкыдан далаштыг чоруп олурганымга каш-даа улаа төвөрүшкөн мен. Чамдык аалчылар орус база өскө-даа дылдарда солуннар болган журналдардан чедер чери Кы-зылдың дугайында номчуу чо-руурун бо-ла эскерер бис. Хүнге додучулар хурун шыр-аалып малчыл акый хурун-кызыл кылын номчуп олурду. Номчун даштында «В. И. Ле-нин». Оон ааанда «Кызыл» деп бижээн болду. Чоорту со-лунгаарымга, улуз баштың-чыны чыныда чогаалдарың тыва дылда үнүп турарынык бир төмү болу.

Кызыл. Ол-бо-ла болгай. Ийи төмөр бедирлешкен, хайым-хүштүг Улуг-Хем кар-бап баткан черде чатты берген чылдар, чингир ноган угула-лар аразында сайынаа дег чалым хоорай. Көк-Тейден Сукпак чедир ак-көк хеминч эриктинде хериген шымы-раа хөлү дег хан-картакачк чурумал — амдыралдык хе-вни. Хайыл турар дигир амдырал. Самолеттун төгө-рик көөнектеринде «Азия төвү-нүн» согуун, СЭКП об-комунун болган Советтерин бажынаарын, ак өргэ дег хөгжүм-шин театрын көрүп кээр бис. А оон баарында дегем шөлө В. И. Ленинни тураскалы хол сунуп уткуп аар. Ол холдун айткан уу-биле «Ту» чызыл башкытар-га, хоорайнык муруну тала-зында сыйып бажынарлар, чаа, чараш район кичээниң хаара туудаттар. «Орук-суур эки келдирер» деп Кипиң моор-лар» деп чалан мышкан, оя-ла район аалчыларын ут-куп, ийи аалчы орденин Совет Тываның наймыс-салымга хүлээ алыр.

Кызыл хоорайнык дугайында кыскасы-биле чугаалаар берге. Ол — онзагай наму-ра.

төгүлүг, тураскаалыг чер-гелг, каас-чараш буудунар-лыг, ногоан сесерликтеринг, эртеминч болган культураның сонурганчыг төмөрлөг. Мен оң чагыс эргим булушту — бодумун чурттап турарым дөрт дугаар микрорайонун дугайы чугаалаксамд.

Дөрткү микрорайон — хоорайда хоорай. Ында чээрби муң ажил чурттагыч чон бар. Ол дээр — Ак-Довурактын бегин улуз хоорай-дыр. Ра-йонда шупту 5—6 каыт чаа, чараш бажынар туттунган. Аңаа өскөдөр келгенер ха-маалык, наймыс-салым өскө буудунарында келген кижиге бегин болгончок-ла азы бээр. Мээр районуму улуз баш-тай «даштыг хаваа» деп ко-чулай араак адып турган бо-ла, — ам таңыттымас эргим булуң алган. Оон бүтү Кы-зылдың долдунгар көрүп бо-лур. бедик хаваа кыры-ла болгай. Ол — эрчим хым-гыштар казастан хөдүктөр-лиг ногоан шыкче харап ту-рар, а муруну талааында Кы-зылда эң узуу болгаш улуз орук — күдүмчү херли берген чыдар. Ук күдүмчүр каш хонуктар бурунгаар. Совет Ты-ваның 40 чылының юбилей-геге уткуштур эде аадам. Ам оон азы — Калыны күдүмчү-зү, Ынчангада бистер, 1944 чылдың октябрыда Тыва Арат Республиканың Совет Эвил-де-нин составына эки тура-биле киргенин дугайында төгүлүг декларацияга ат сал-ган Ленинчи-болышык Ми-хана Извалович Калынгиниң адын эдилгези күдүмчүдө чурттал турар бис.

Хоорайда хоорай дигип чоргаларың ааарымыс дөрт-кү микрорайонга чедер дий-кире. 6, 8, 10, 13, 15 ду-гаарык автобустарга, «ПАЗ», «АЗ» марканык такси-авто-бустарга болгаш чикч такси-

дере-даа олуруптар сен. Ийи өрээлгиде «Икарус» автобус — база бистин районуму. Микро-районда эмнеде хоорайжыны-лыг, ийи муң ажыг өөреникчи-лиг № 3 ортумак школа, ая-тоорук техникуму, эмчи учи-лишчи, радиотехник, № 4 профессионал-техниктиг учили-ще, уругтар садтары, аш-шечениң болгаш улеттүр ба-раанынын 6 салгалары, улуг улуска база уругларга ийи библиотек, «Молодеж-ная», «Восход» аттыг кафе-лер дээр өскө-даа черлер бар. Ийи автобаза, харылааның, ажаалга касалымын салбыр-лары, аптека, «Береж» ателье, аш-чөм кукчалары, чаш уругтарынч ак-чөм ая-мазыны кукчалар, школалар-дык «Пограничник» аттыг клу-бу, хостуг хуруш залы, хоккей шөлүктүштери дээр чүч чок дээр. Бистин район тускай те-лефон станциялыг, ыңчанга «б» деп сан дамчыштыр теле-фонна-даа болур силер.

Бистин микрорайонун кижизиниң дугайында мынчалар чугаалап болур: божуур ба-жыныг каш төл төрүтүнген дийки. Ол чоорту бажынынык чанында садикке дортуу алыр, оон № 3 школага өө-рин кирер, школа соонда эмчи училишчиге азы автоорук техникумунга эртем чедип ал-ганын соонда, республика эмнегезинге ийикте автоба-зага ажилдай бээр. Ону ба-зага, бодуун-на микрорай-онунга амдыралынын оруун тып алырынч аргазы бар. Ынчанга улус бисти бүрү хандырылгалыг булуңук кижилери дигир. Болганчок-ла мынчал айттыр бис:

— Сенэ ам чүч четпес че-пек, бо кай баарын ол? — Кинотеатр.

— Будун хоорай дег улуз районда кайчак кинотеатр чок чүвө, чер нелишес чүе бе-лир. — Чер четир. «Чел» дентер болза боттарымыс-ла туудуп ал болур бис. Култура ордуну-даа болза ажырбас.

Дөрткү микрорайон — ча-лымыларынч булуңук назы-ны 30-40 хар. Районда чаа туудугар, албан-организмичи черлери чыл келген тууду не-межин турар. Мында туудугу-лар, ажилчынардан аңгыда наймыс-салым чогаалдык ажилдакчыларынык тозан хуузу чурттап турар.

Хаваа кырындан наймыс-сал Кызыл тода кестүр. Эңыла-нык кежээни шактарда чайы-налган чинчилер-биле ойнай бээринге, чараш-ла сен. Кы-зыл! Кежээки Кызылдың мын-чалар аяржыр бис:

Имир кысы кулай бегин Ичи хүнден солалылай, Херел отка шондурункан, Херел алган үр-ле турар. Кызыл чырык шыралаган, Кызыл сен — чараш-ла сен. Хертен сыныг шоштер чедип

Хендирбегин чамалдайт, Шапкыны ай айттымыкка Чайыр чалып чедип келир. Кыпкан оттар сепкилденер. Кызыл сен — кыстар дег сен.

Болчап кылган ийи хемнер Бодулымыс чазамыктай, Ыржым-биле шугулапкан, Ынчанга алган чылар. Кыстар, оолдар эргелген, Кызыл сен — ынакшыл — сен.

Кызыл — мырмын, күш-ажылдың, даң хаязынык кы-зыл херелинч хоораймы. Оон келир үеи — чоргаларымыс, сорук-күзелгени.

В. СЕРЕН-ООЛ, чогаалчы.

«Совет Тываның 40 чылынга — шалымчы 40 веделэ» деп кыйгырылган социалстиг на-рышка киришкен, бистин хей националдык коллективис бо чылдың тос айларында үр-мектеп садар бараан саарыл-газынык планын 100,4 хуу, а социалстиг хүлээлгезин 100,1 хуу күсүткен. Ол үеняк ийи-тиде планда ажыр 148 муң рубль-лик бараанын чога сат-кан, 9 муң рубль-лик ортула-зын кийрип алган, будуруел-гени ортулалыг чоруу 100,8 хуу өскөн.

Бараан саарылгазынык пла-нын күсүсидир дээр фондунд артыкка 360 муң рубль-лик бараанын салип алган, аярма-ка-базарларын он тос улаа эрттирер. Бараанынч дел-геске-садылааныкыны, хоорай-нын будуруелгелеринче болган организациаларыче үнүшкүнерин хей улаа ор-ганизаастан.

Ол мынкан 1984 чылдың үш-кү кварталында бараан саарылгазынык планын болгаш алган социалстиг хүлээлге-рин коллектив база чедип-кирин боттадырган. Үшкү кварталда күш-ажылдың бу-дүрүчүлүгү 2,4 хуу бегин, эркен чылдың ол үезинге де-нээрде 420 муң рубль-лик ба-раанынын хөйүп саткан ийи-ке бараан саарылгазы элзэн өскөн.

Салгынык дирекцияны, ип-да партия, профсоюз, хөй-инити организациалары Совет

Тываның юбилейи төлөттиг белектиг уткуур дээр, пла-нынч онзаалдарын, социал-стиг хүлээлгелерин күсүсидир хандыра-биле организас-техниктиг хемчеглерин алган. Четир ассортименталг би-разынын үзүктелешки чокка садары оралдажып, конкурстарын, аярмакаар-ны, делгеске-садылаашкы-нарын организастап, кудучу-га садылаарынык планын бригада бүрүзүңге чедир дин-налып, контролду доктаамап чоруткан. Магазиндерде бар бараанынык чога чарап, дындадыр, бараажыры бээр организациалар-биле хары-лааны тулуп, бараанынык алыр деп-дески болдуур, чонун негеске-херелелер, чини хандыры, совет салы-мын дүрүмүн сатыр, ханды-рылганын культуранык бедик талазы-биле хемчеглерин ап чоруткан.

Үшкү кварталда организа-стан социалстиг чарышка коммунист С. В. Петрова ди-ректоруу № 2 салгы катты-жышкыны бирги чери, Л. П. Алыбакова директоруу № 5 салгы каттыжышкыны ийиги чери элзэн. № 1 са-ды каттыжышкыны № 2 «Иштак» магазинде Г. В. Шестаковича бригадасы «Эң эки бригада» атты. «Сая» универмакта комсомолу С. М. Тит-оол удуруткан уктар бол-ган өскөдөр салбырларга «Эң эки комсомолу-аңгытар бригадасы» атты тывыскам.

Ынчанга Совет Тываның 40 чыл оюнга чедир планда ажыр 8 муң рубль-лик бара-анын чога садар деп соци-алистиг хүлээлгезин салгынык коллектив күсүсидир, планда ажыр 148 муң рубль-лик ба-раанын саткан. Күш-ажылдык он чедипкинерис хей на-ционалдык күш-ажылдык ко-лективтиң байырлынык, бир делгес ажилыны, бот-ботта-рын дегкежир коллективтиг чорууун түнелиг болу.

Т. АДЫГ, Кызылдың улеттүр бараан-нар салымда партбюро се-кретары.

НАЙЫРАЛДЫГДА

Кызылчыларга, оон аалты-ларынга хүн бүрүдө бараан болуп турар хей националдык күш-ажылчы коллективтер. Ийи бирээниге — бистин Кы-зылдың улеттүр барааннар са-дымынч коллектив хамар-жыр. Бо хүнерде мында үжөн ийи националдарынык төлө-лектелери шупту ады чүс дөрт кижиге ажиллап турар. Оларынч дөртөн чыгамы ком-мунисттер болган партия ке-жигиңери кандидаттар, 189 кижиге коммунист күш-ажыл-дың шалымчылары. Салыда коммунист күш-ажылдың ады бригадасы, он комсомол-чу-аңгытар коллективтери бар.

«Совет Тываның 40 чылынга — шалымчы 40 веделэ» деп кыйгырылган социалстиг на-рышка киришкен, бистин хей националдык коллективис бо чылдың тос айларында үр-мектеп садар бараан саарыл-газынык планын 100,4 хуу, а социалстиг хүлээлгезин 100,1 хуу күсүткен. Ол үеняк ийи-тиде планда ажыр 148 муң рубль-лик бараанын чога сат-кан, 9 муң рубль-лик ортула-зын кийрип алган, будуруел-гени ортулалыг чоруу 100,8 хуу өскөн.

Бараан саарылгазынык пла-нын күсүсидир дээр фондунд артыкка 360 муң рубль-лик бараанын салип алган, аярма-ка-базарларын он тос улаа эрттирер. Бараанынч дел-геске-садылааныкыны, хоорай-нын будуруелгелеринче болган организациаларыче үнүшкүнерин хей улаа ор-ганизаастан.

Ол мынкан 1984 чылдың үш-кү кварталында бараан саарылгазынык планын болгаш алган социалстиг хүлээлге-рин коллектив база чедип-кирин боттадырган. Үшкү кварталда күш-ажылдың бу-дүрүчүлүгү 2,4 хуу бегин, эркен чылдың ол үезинге де-нээрде 420 муң рубль-лик ба-раанынын хөйүп саткан ийи-ке бараан саарылгазы элзэн өскөн.

Салгынык дирекцияны, ип-да партия, профсоюз, хөй-инити организациалары Совет

Тываның юбилейи төлөттиг белектиг уткуур дээр, пла-нынч онзаалдарын, социал-стиг хүлээлгелерин күсүсидир хандыра-биле организас-техниктиг хемчеглерин алган. Четир ассортименталг би-разынын үзүктелешки чокка садары оралдажып, конкурстарын, аярмакаар-ны, делгеске-садылаашкы-нарын организастап, кудучу-га садылаарынык планын бригада бүрүзүңге чедир дин-налып, контролду доктаамап чоруткан. Магазиндерде бар бараанынык чога чарап, дындадыр, бараажыры бээр организациалар-биле хары-лааны тулуп, бараанынык алыр деп-дески болдуур, чонун негеске-херелелер, чини хандыры, совет салы-мын дүрүмүн сатыр, ханды-рылганы